

være Tale om nationaloekonomist Tab, naar Præsten selv driver sin Jord, og ikke naar han har bortforpagtet den, thi ellers maatte det samme jo ogsaa gjælde ved Forpagtninger af Hovedgaard, hvoraf flere ere bortforpagtede. Men nu er det min fulde Overbeviisning efter det Kjendskab, jeg har til forskjellige Dele af Landet, som jeg dog tør sige ikke er saa ganske ringe, at Præsterne ikke ere daarligere Jordbrugere end Andre. Jeg har vel seet flere Præster, der have drevet deres Jorder noget for dyrt, men derfor have de ikke drevet dem daarligt. Desuden kjender jeg flere Præster — og jeg skal kunne dokumentere, hvad jeg siger — som just ved deres Exempel have virket meget til Agerbrugets Fremme, ikke blot i den Kommune, hvori de leve, men ogsaa udover den. Det nationaloekonomiste Tab ved Præstegaardsavlingerne vil efter min Mening kun indtræde, forsaavidt der til Præstegaarden henhører større Stykker uopdyrkede Hede- eller Mosestrækninger; men i saa Fald er der netop den rette Leilighed til at afhænde saadanne Stykker, da det ikke kan betale sig for en Beneficiar at opdyrke slige Strækninger. Der er endelig anført mod det større Avlsbrug, at Præsten derved bliver for meget Jordbruger og saaledes for meget bortdrages fra sit egentlige aandelige Kald; men denne Indvending kan imidlertid ikke gjøres af dem, som netop ville indskrænke Præstens Avlsbrug, thi dette medfører, som jeg allerede troer at have paavist, at Præsten just nødes til at blive Jordbruger, selv om han ikke har Lyft dertil, da en mindre Avl ikke saa let egner sig til Bortforpagtning. Jeg troer forøvrigt, at den sande og levende Interesse for et aandeligt Kald som Præstens bliver ikke større hos ham, fordi man tager nogle Tønder Land fra ham, og jeg troer heller ikke, at den bliver ringere, fordi man giver ham Jord at hysle med. Min Mening er altsaa, at Præstegaardene bør beholde deres nuværende Størrelse, som i Almindelighed er en almindelig Bondegaards, og forsaavidt der til enkelte Kald hører en Avling, der gaar bethdeligt derudover, kan man jo

bestemme, at slige Avlinger bortforpagtes paa længere Aaremaal udover Præstens Embedstid, hvorimod jeg ikke skal have Noget at erindre, og hvortil Ministeriet allerede nu er besejret ifølge Plakaten af 1812. Jeg ønsker, at man i det Hele søger at fremme Bortforpagtningen og skaffe Rettelser i saa Henseende tilveie. Man bør efter min Mening, saavidt muligt bortforpagte, ikke bortfælge Jorden, uden hvor ganske særlige Omstændigheder tale derfor, saasom, at der henhører større Strækninger udyrket Jord til Præstegaarden, som det ikke kan betale sig for Beneficiaren at opdyrke. Jeg anseer nemlig det Synspunkt af Sagen for det rette, at Kirken, saavidt muligt, bør holde sig selv med de Midler, der engang ere henlagte til den, uden at behøve Tilskud fra Staten, og i saa Fald skal man ikke sælge Jorden, som har en stigende Værdi, og sætte Noget istedet, som taber i Værdi. At Jorden har en stigende Værdi, behøver jeg jo ikke at dokumentere, thi det har hele Historiens Vidnesbyrd for sig, det er en ubestridelig Kjendsgjerning, men forsaavidt man skulde ønske Exempler derpaa, vil jeg med Lethed være istand til at fremsøre flere i saa Henseende, hvoraf det klart vilde fremgaae, hvilket bethdeligt Tab det vilde have været for de Midler, der ere henlagte til Kirken, hvis Salg i tidligere Tid var foregaaet, og hvilket bethdeligt Tilskud der i saa Fald nu vilde kræves fra Statens Side til de Geistliges Lønning og Underhold, saaledes som Fornødenhederne ere stegne.

Varfod: Det vilde ganske vist være en sørgelig Ting, hvis man ikke var istand til at sætte Priis paa sin Modstanders Arbejde; hvis dette var saa, vilde den ærede Kultusminister og jeg komme i det Tilfælde, at vi sjældent eller aldrig kunde vurdere hinandens Gjerning. Dette er imidlertid nu ikke Tilfældet, og jeg kan derfor ogsaa vurdere dette Lovforslags Værd og den Fliid og Dygtighed, Omhu og Skarpsindighed, Alvor, Nabenhed og Ærlighed, hvormed det er udarbejdet; men desuagtet kan jeg ikke vurdere Forslaget saaledes, at jeg nogenstinde